

הַבַּיִת הַגָּדוֹל הַקָּדוֹשׁ

סֵפֶר
זֹהָר
הַקָּדוֹשׁ

עִם פֶּאָזֶר
הַפֶּתֶר וְהַפְּבוֹד

זוהר לפרשת קדושים

מחזורת קרן סללו ברב"ח

השפעת הדיבור למעלה

רבי חייא פתח, ואמר קרא אבתריה (ויקרא יט ד) 'לא תקלל חרש
ולפני עור' וגו'. האי קרא כמשמעו.

אבל פרשתא דא, בקא, אוליפנא מינה מלין אחרנין, ובלהו תליין
דא בקא.

תא חזי, מאן דלייט לתבריה, ואיהו קמיה, ואכסיף ליה, פאלו
אושיד קמיה, והא אוקימנא.

הפטר והקבד

במאמר זה יבאר חלקי הכתוב (ויקרא יט ד) 'לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשול, ויראת מאלהיך
אני ה' בכמה אופנים. תחילה יבאר שהמקלל את חברו מעורר למעלה על ידי דיבורו מלאכי
חבלה, ומתגברים עליו. ואחר כך יבאר גודל מעלת דברי התורה העולים לבניה וממשיכים משם שפע
רב בכל העולמות.

תליין דא בקא - וכולם תלויים זה בזה.

ומתחיל לפרש הכתוב 'לא תקלל חרש'.

תא חזי - בוא ראה, מאן דלייט לתבריה

- מי שמקלל את חברו, אפילו אינו

חרש, ואיהו - וחבירו עומד קמיה - לפניו,

ואכסיף ליה - ומבייש אותו על ידי קללתו,

הרי זה פאלו אושיד קמיה - שפך את

דמו, והא אוקימנא - והרי ביארוהו חז"ל

(ראה ב"מ נח:).

רבי חייא פתח את דבריו, ואמר לפרש
קרא אבתריה - הפסוק שלאחריו א

(ויקרא יט ד) 'לא תקלל חרש ולפני עור

לא תתן מכשול, ויראת מאלהיך אני יהוה'

וגו'. האי קרא - פסוק זה פירושו כמשמעו,

שאסור לקלל חרש¹.

אבל פרשתא דא פלא - פרשה זו

כולה, אוליפנא מינה מלין אחרנין

- למדים אנו ממנה דברים אחרים, וכלהו

מפרשים
קדושים
לומדים
כמה
ענינים
אחרים

מקורות וציטוטים

ב. בפסוק זה כתוב רק האיסור לקלל חרש, ובספרא (פרשתו פרשה ב
סוף פ"ג אות יג) נלמד איסור לקלל כל אדם מפסוק אחר, וז"ל: 'לא
תקלל חרש' אין לי אלא 'חרש', מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר
'ונשיא בעמך לא תאור' (שמות כב כו), אם כן למה נאמר 'חרש', מה
'חרש' מיוחד שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים. ומובא ברש"י (ד"ה
לא תקלל). [וראה במסכת סנהדרין (סו.) שנלמד מצד השווה, כל שהוא
'בעמך' אתה מוזהר על קללתו. וראה עוד ברמב"ם (סנהדרין פ"ו ה"א)].
ג. וז"ל הגמרא: תני תנא קמיה דרב חנמן בר יצחק, כל המלכין
פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים, אמר ליה, שפיר קא אמרת,
דחוינא ליה דאזיל סומקא ואתי חוורא.

א. לעיל (פד) מסופר: רבי אלעזר הוה אזיל לקחמי לרבי יוסי
גרבי שמינן פון לקוניא חמיו, והוה עמיה רבי חייא ורבי יוסי. פד
קטו: חד פי חקלי, יתבו תחות אילנא תנא. אמר רבי אלעזר, קל
תד ליקא מלה דאורייתא. [רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי
יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא חמיו, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי.
כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר,
כל אחד יאמר דבר תורה].

ולאחר שביאר רבי אלעזר את הכתוב (ויקרא יט ג) 'לא תעשוק
את רעך ולא תגול, לא תלין פעלת שכיר אתך עד בוקר', מבאר
רבי חייא את הכתוב שלאחריו.

וְהָאֵי קָרָא, דְּלָאוּ חֲבֵרִיה עֲמִיה, וְהוּא לָיִט לִיה. הֵהוּא מְלָה סִלְקָא.
דְּלִית לָךְ מְלָה וּמְלָה דְנִפִּיק מִפּוּמִּיה, דְּרָא אִית לִיה קָרָא, הֵהוּא
קָרָא סְרִיק לְעִילָא, וּבִמְה קִסְטָרִין מִתְחַבְרָן עֲמִיה דְּהֵהוּא
קָרָא, עַד דְּסִלְקָא וְאִתְעַר אַתְר דְּתִהוּמָא רַבָּא, בְּמָה דְּאוּקְמוּהּ.
וּבִמְה מִתְעַרִין עֲלִיה דְּהֵהוּא בַר נָשׁ. וּוִי לְמָאן דְּאִפִּיק מְלָה בִּישָׂא
מִפּוּמִּיה, וְהָא אוּקְמוּהּ.

הַבְּתָר וְהַכְּבוֹד

עולה למעלה, **וּבִמְה קִסְטָרִין מִתְחַבְרָן עֲמִיה דְּהֵהוּא קָלָא** - והרבה מלאכי חבלה מתחברים עם אותו הקול, **עַד דְּסִלְקָא וְאִתְעַר** - שעולה ומעורר **אַתְר דְּתִהוּמָא רַבָּא** - מקום התהום הגדול, ששם משכן החיצונים, **בְּמָה דְּאוּקְמוּהּ** - כמו שביארו ענין זה שהדיבור הרע עולה למקום החיצונים (ח"ב פקודי רסה.)^א, **וּבִמְה** - והרבה חיצונים **מִתְעַרִין עֲלִיה דְּהֵהוּא בַר נָשׁ** - מתעוררים על אותו האדם שקילל את חבריו לעשות בו שפטים. **וּוִי לְמָאן דְּאִפִּיק מְלָה בִּישָׂא מִפּוּמִּיה** - אוי למי שהוציא דיבור רע מפיו, **וְהָא אוּקְמוּהּ** - והרי ביארו גודל הרעות

וְהָאֵי קָרָא - ופסוק זה לא תִּקְלַל חֲרַשׁ, אינו באופן שמבייש את חבריו, אלא מתפרש **דְּלָאוּ חֲבֵרִיה עֲמִיה** - שאין חבריו עמו, **וְהוּא לָיִט לִיה** - והוא מקלל אותו, שבזה נחשב חבריו 'חרש', משום שאינו שומע את חבריו שקיללו. ואף על פי שאינו שופך את דמו אסור לקללו, כִּי **הֵהוּא מְלָה סִלְקָא** - אותו דיבור של הקללה עולה למעלה. ומבאר איך עולה הדיבור למעלה, **דְּלִית לָךְ מְלָה וּמְלָה דְנִפִּיק מִפּוּמִּיה** - שהרי אין לך דיבור ודיבור שמוציא אדם מפיו, **דְּלָא אִית לִיה קָלָא** - שאין לו קול, **הֵהוּא קָלָא סְרִיק לְעִילָא** - אותו הקול של הדיבור הרע

מִקּוּרֹת וְצִיּוּנִים

סְרִיק מִשְׁקִשׁוּ, וְאוּקִים לוֹן בְּסִלְקֵהוּ, וְאִתְעַר מִרִישָׁא עַד רִגְלוֹ, וְכַד מִשְׁקִשׁוּ סְרִיקוּ וּמִתְעַר, כְּדִין קָל גּוּפָא אִתְעַר. מִשְׁקִשׁוּ, אִלֵּין אִינוּן כָּל גְּרִידֵי נִימוּסֵין דְּלִבְרֵי, וְכָלְהוּ מִתְעַרֵי וְאִתְדִין בְּהֵהוּא מְלָה בִּישָׂא, וּמִתְעַרֵי לְגַבֵי הֵהוּא נִחַשׁ פְּרִיחַ, כְּדִין קָל גּוּפָא בִּישָׂא, אִתְעַר מִרִישֵׁיהּ וְעַד רִגְלוֹ, בְּכָל תְּנֵי הִיבְלִין דְּקָאָמְרָן. וְכָל אִינוּן מִשְׁקִשׁוּן בְּהֵהוּא גְלָדָא, נְחִתִין לְתַמָּא, וְהֵהוּא גְלָדָא אִתְפְּשִׁט מִנְיָה וְנִחִית לְתַמָּא. וְגּוּפָא סְרִיק, וְאִתְעַר לְתַמָּא דְּלִטְוָדָא לְעִילָא. [-אִי לֵאלוּ שִׁמְעוּרֵיחַ אֵת צַד הֵרַע הוּא וְאִינוּן שׁוּמֵיחַ פִּיהֶם וְלִשׁוֹנָם, וְאִינוּן דּוֹאגִים עַל זֶה. שְׁאִינוּן יוֹדְעִים, שְׁבַתְהוּרֹת שֶׁלֹּמֶטָה תְּלוּיָה הַתְּעוּרֹת שֶׁלֹּמֶעֱלָה, בֵּין לְטוֹב וּבֵין לְרַע. בּוֹא וְרֹאה, כִּשְׁהַתְּעוּרֹת הַזֹּאת שֶׁלֹּשׁוֹן הֵרַע מִתְעוּרֶרֶת לְמִטָּה, אוֹ זֶה הַנַּחֵשׁ עֵקֶלְתוֹן מַעֲלָה קִשְׁקִשׁוּתוֹ וּזוֹקֵף אוֹתָם לְמַעֲלָה, וְנִתְעוּר מִרְאֵשׁוֹ עַד רִגְלוֹ. וְכִשְׁקִשְׁטוּתוֹ עוֹלוֹת וּמִתְעוּרֹת, מִתְעוּר כֹּל גּוּפֵה. וְקִשְׁקִשׁוּתוֹ אֵלּוּ הֵם כֹּל עוֹבֵר דִּין חוֹק שֶׁמִּבּוֹחֵן, וְכוּלָם מִתְעוּרִים וְנֹאחִזִים בְּאוֹתוֹ דִּיבּוּר הֵרַע, וּמִתְעוּרִים אֵל אוֹתוֹ נִחַשׁ בְּרִיחַ, שְׁהוּא הוֹכֵר שֶׁלֹּמֶטָה, וְזֶה כֹּל גּוּף הֵרַע שֶׁל הַנַּחֵשׁ מִתְעוּר מִרְאֵשׁוֹ וְעַד רִגְלוֹ, לְמַעַם כָּכָל אֵלּוּ הֵיכִילוֹת שְׁאִמְרוּן. מְכֵן אֵלּוּ הַקִּשְׁקִשִׁים שֶׁבְעוּר שׁוֹלֵד וְיֹרֵדֵם לְמִטָּה, וְהַעוּר נִתְפַשֵׁט מִכּוֹל וְיֹוֹרֵד לְמִטָּה. וְהוֹף עוֹלָה וְנִתְעוּר לְחַיִּית מִשְׁטֵין לְמַעֲלָה].

^א מהר"ח וקרני אור נפש דוד (להד"ב).
וכתב מהר"ח^ו, כי הטעם שהביא הוזהר שהמקלל בפניו הוא כטופר דמים, כדי שלא יטעה האדם לומר, שכיון שאין הכתוב מדבר אלא במקלל שלא בפניו, אם כן מותר לקלל בפניו, לכן הקדים לפרש חומר העוון של המקלל בפניו.
 ה. **נפש דוד** (להד"ב).
 ו. **בהגהות** דרך אמת מפרש בשם רבי שלום בוזאגלו [בעל המקדש מלך], כי 'קסטרין', היינו רוחות, שהם שלוחי הדין המקטרגים. וכן כתב בדמשק אליעזר, ובאדרת אליהו (היא מקץ צה"ה), וכעין זה בכתב פז (שם), ובאספקלריא המוארה (מאן).
 ז. **הרמ"ק** ומהר"ח^ו.
וראה בוזהר (ח"ג נשא קכב) שאמרו: וְסִטְרָא דְּקִסְאָבָא אִתְעַר מִסִּטְרָא דְּנִקְבָא דְּתִהוּמָא רַבָּא, דְּתַמְן מְדוּרִין דְּרִיחִין בִּישִׁין דְּנִנְקֵי לְבַנֵי נָשָׂא, דְּאִקְרִין 'נִנְקֵי עֲלִמָּא'. [-וצד הטומאה מתעורר מצד הנקב של תהום הגדול, ששם משכנות הרוחות הרעות המזיקות לבני אדם, ונקראות 'מוזיקי העולם'.]
 ח. **וז"ל הוזהר:** וּוִי לְאִינוּן דְּמִתְעַרֵי לְתָאֵי סִטְרָא בִּישָׂא, וְלָא נִטְרֵי פּוּמִיָּהוּ וְלִישְׁנָהוּ, וְלָא תִשְׁשֵׁי עַל דָּא, וְלָא יִדְעֵי דְּקָא בְּאִתְעַרֵי דְּלִתְמָא, תְּלִמָּא אִתְעַרֵי דְּלְעִילָא, בֵּין לְטָב בֵּין לְבִישׁ. תָּא חֲזִי, כְּדִ הָאֵי אִתְעַרֵי דְּלִישְׁנָא בִּישָׂא אִתְעַר לְתַמָּא, כְּדִין הָאֵי נִחַשׁ עֲקֻלְתוֹן,

ט. כתב הרמ"ק: הענין שהחבל הוא חלק נפש, מכמה מתוהו

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל. כְּמִשְׁמְעוּ. וְאוֹקְמוּהָ, בְּמֵאן דְּגָרִים לְאַחֲרָא לְמַחְטִי. וְכֵן מֵאן דְּמַחֵי לְבִרְיָה רַבָּא.

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְגו', בְּמֵאן דְּלֹא מְטָא לְהוֹרָאָה, וְאוֹרִי. דְּכִתְיִב (משלי ז כו) 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפְיִלָה וְעֲצוּמִים פֶּלַח הָרוּגִיָּה'. וְהֵאֵי אַעְבַּר מְשׁוּם 'וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל', בְּגִין דְּאַכְשִׁיל לִיָּה לְחִבְרִיָּה לְעֲלָמָא דְאַתִּי.

הַקְּתָר וְהַכְּבוֹד

מכשילו שיעיז פניו כנגדו ויעבור על מצות כיבוד אב^י.

ומוסיף, וגם נכלל בפסוק 'וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל' וְגו', שמדבר בְּמֵאן דְּלֹא מְטָא - במי שלא הגיע לְהוֹרָאָה, וְאוֹרִי - ומורה הוראה. דְּכִתְיִב^י - שעליו נאמר (משלי ז כו) 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפְיִלָה וְעֲצוּמִים פֶּלַח הָרוּגִיָּה', כיון שעל ידי הוראתו נכשלים רבים אשר נענשים על העוון שנכשלו בו על ידו^י. וְהֵאֵי אַעְבַּר - ותלמיד זה עובר מְשׁוּם 'וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל', בְּגִין דְּאַכְשִׁיל לִיָּה לְחִבְרִיָּה לְעֲלָמָא דְאַתִּי -

המעוררים על האדם המוציא דיבור רע מפיו (זוהר ח"ג תזריע מו).^י

וממשיך לבאר את המשך הפסוק 'ולפני עור לא תתן מכשול' בשלושה פירושים.

'וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל'. פִּירוּשׁוֹ כְּמִשְׁמְעוּ, שֶׁאִסּוּר לְשִׁים מִכְשׁוֹל לִפְנֵי אִדָּם עֵינֵי שִׂיתְקַל וַיִּינְקוּ. וְאוֹקְמוּהָ - וכבר ביארוהו^א (ראה עבודה זרה ו:), שלא זוה נאמר **בְּמֵאן דְּגָרִים לְאַחֲרָא לְמַחְטִי - במי שגורם לאחר לחטוא^ב, וְכֵן בִּיאָרוּהוּ חז"ל (מועד קטן יז). על מֵאן דְּמַחֵי לְבִרְיָה רַבָּא - מי שמכה את בנו הגדול ומביישו בכך^ג, מפני שבכך**

האיסור להורות אם לא הגיע להוראה

מקורות וציטוטים

כן כתוב 'שומר פיו ולשונו שומר מצותו נפשו', ומשמעו 'שומר מצותו' שמגיע אל 'נפשו' שהוא נשמתו ודאי^א.
יא. מהרה"ו מפרש, כי כאן משמע שלא בא הזוהר להוציא מן הפירוש הפשוט, אלא בא להוסיף פירושים אחרים. ואילו לעיל גבי 'לא תקלל חרש', משמע, שבא רבי חייא להכריח כי לא יתכן לפרש רק במקבל חרש. והטעם, כי לא יתכן שהחרש בלבד יהיה אסור לקלל, אבל פסוק 'לפני עור' מתפרש יפה גם כפשוטו.
יב. זו"ל הגמרא: תניא רבי נתן אומר, מנין שלא ישיט אדם כוס יין לנויר, ואבר מן החי לבני נח, תלמוד לומר 'ולפני עור לא תתן מכשול'.
יג. דרך אמת.
יד. זו"ל הגמרא: אמתא דבי רבי, חויתיה להווא גברא דהוה מחי לבנו גדול, אמרה, ליהוי ההוא גברא בשמתא, דקעבר משום 'ולפני עור לא תתן מכשול', דתניא, 'ולפני עור לא תתן מכשול', במכה לבנו גדול הכותב מדבר. ופירש"י (ד"ה דקא עבר) זו"ל: דכיון גדול הוא, שמוא מבעט באביו, והוה ליה איהו מכשילו.
טו. כ"ה בדפוסים האחרונים.
נדפ"ר: 'במאן דְּלֹא מְטָא לְהוֹרָאָה וְאוֹרִי קְאָמַר, קְמָה דְּתַנִּין וְדְכְתִיב כִּי נְצִיִּים חֲלָלִים'.
והרמ"ק גורס: 'במאן דְּלֹא מְטָא לְהוֹרָאָה וְאוֹרִי קְאָמַר, קְמָה דְּתַנִּין כִּי נְצִיִּים חֲלָלִים'.
ז. ראה מה שזאמו בגמרא (סוטה כב): אמר רבי אבהו אמר רב

ממנו מציאות רוחני, אם הדבור יפה [מתהווה ממנו] מלאך קדוש, אם הדבור רע כעין ליצנות ולשון הרע וקללות מתהווה ממנו מלאכים רעים, וכפי ענין המלאך המתהווה, כן אותם המזדווגים ומתלוים אליו להעלות הדיבור ההוא הנברא מלאך אל מקומו, אם קדוש אם רע, והאיש העושה המלאך הרע, מוליכים דיבורו אל מקום הרעים בנובאק דתהומא רבא, ששם משכן הרע ומקטרגים עליו על דיבורו. וכעין זה ביאר מהרח"ו.
י. זו"ל הזוהר: אוֹרִיָּתָא אֶבְרִיתָא וְאֶקְרַת (תהלים לד יד) 'נצור לשונך כרעי וגו', וכתוב (משלי כא כג), 'שומר פיו ולשונו' וגו', בְּגִין דְּאֵי שְׁפּוֹתֶיהָ וְלִשְׁנֶיהָ קִמְלָן מִלִּין בִּישׁוּ, אִינַן מִלִּין סְלִקִּין לְעֵילָא, וְבִשְׁעָתָא דְּסְלִקִּין, כְּלָא מְכַרְזִין וְאֶמְרִין. אֶסְתְּלִקוּ מִסּוֹחֲרֵיָּה דְּמִלָּה בִּישָׁא דְּפִלְגָא, פִּנּוּן אֶתְרָא לְאַרְמִיָּה דְּחִנּוּיָא פְּקִיפָא וְכו', וְנִהִיא נְשִׁמְתָא סְלִקָא בְּסוֹפָא בְּעֵאקוּ דְּכָלָא, וְלֹא יְהִיב לָהּ אֶתְרָא קְמִלְדָּמִין, וְעַל דָּא קְתִיב 'שומר פיו ולשונו שומר מִצְוֹת נִפְשׁוֹ', וְנִפְשׁוֹ נְדָא.
[התורה מכרזת ואומרת 'נצור לשונך כרעי' וגו', וכן כתוב 'שומר פיו ולשונו' וגו', משום שאם שפתותיו ולשונו מדברות דיבורים אסורים, הרי אלו הדיבורים עולים למעלה, ובשעה שעולים כולם מברזים ואומרים, הסתלקו מסביב הדיבור הרע שדיבר פלוגי, פנו מקום לדרך הנחש החזק, שהוא הסטרא אחרא וכו', והנשמה היא עולה בבושה, וכולם דוחקים אותה מכל הצדדים, ולא נותנים לה למעלה מקום כפי שהיה לה קודם שדיברה לשון הרע, ועל

דַּתְּנִינֵנּוּ, מֵאֵן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹרֵייתָא, וּמֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא כְּדָקָא יְאוּת, אִית לִיה הוֹלְקָא טְבָא תְדִיר לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

דַּתְּהִיא מְלָה דְאוֹרֵייתָא דְאַפִּיק מְפּוּמִּיָּה, אִזְלָא וְשֵׁאטָא בְּעֵלְמָא, וְסִלְקָא לְעֵילָא, וְכַמְּה עֵלְאִין קְדִישִׁין מִתְחַבְּרָאן בְּהִיא מְלָה,

הַפְּתָר וְהַכְּבוֹד

כיון שעל ידי הוראתו הכשיל את חבריו ופגם את נשמתו לעולם הבא.¹ **לְעֵלְמָא דְאַתִּי** - יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא שהוא הבינה.²

מאחר שביאר שתלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, עובר אל איסור 'לפני עור לא תתן מכשול' על ידי הוראותיו, יפרש כי הוא גורם למכשול גם לתלמידים הלוזמים תורה ממנו. ותחילה מקדים לבאר בשבח דברי התורה שעולים לעולמות עליונים, ולפיו יבואר מה נגרם על ידי זה שלא הגיע להוראה.

דַּתְּנִינֵנּוּ ¹ - שהרי למדנו, **מֵאֵן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹרֵייתָא** - מי שהולך בדרך ישרה בתורה ודן בלי טעות, **וּמֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא כְּדָקָא יְאוּת** - וכן מי שעוסק בתורה כראוי תמיד, ואינו מתרשל ממנה ², הוא **אִית לִיה הוֹלְקָא טְבָא תְדִיר**

העוסק בתורה כדבעי זכה לעולם הבא

ומבאר איך עולה דבר התורה לבינה. והטעם שזוכה לאור הבינה הוא, **דַּתְּהִיא מְלָה דְאוֹרֵייתָא דְאַפִּיק מְפּוּמִּיָּה** - כי אותו דבר תורה שהוציא מפיו ³, **אִזְלָא וְשֵׁאטָא בְּעֵלְמָא** - הולכת ומשוטטת בעולם הזה, **וְסִלְקָא לְעֵילָא** - ועולה למעלה לשער השמים שהוא שער העולם הרוחני, **וְכַמְּה מְלָאכִים עֵלְאִין קְדִישִׁין** - עליונים וקדושים **מִתְחַבְּרָאן בְּהִיא מְלָה** - מתחברים עם אותו דבר תורה בעלותו למעלה,

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

יח. ראה להלן (הערה לו) שהמהר"ח כתב, שאפשר שצריך לגרוס, 'וְתִנְיָן מֵאֵן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹרֵייתָא'.
יט. הרמ"ק.
כ. ובמקדש מלך ביאר: 'מֵאֵן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹרֵייתָא, פִּירוּשׁ שְׂמֵה שְׁלֵמִד מִן רְבוּתֵיהּ הוּא אִמְתָּה, וּמֵה שְׁאֵמֵר 'וּמֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא כְּדָקָא יְאוּת', הִינּוּ עֵינוּ וְךָ וְנִקִּי מְסִיק שְׁמַעְתָּתָא אִלִּיבָא דְהִלְכָתָא.
כא. ובזהר חי ביאר, 'מֵאֵן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל, הִינּוּ לְדַקְדָּק בְּמַעֲשֵׂיו וּבְמִדּוּתָיו, שִׁיחֵיהּ עַל דְּרַךְ הַיִּשְׂרָאֵל הַטּוֹב, 'וּמֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא' הִינּוּ הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמְהָ, עֵינֵן עוֹד שָׁם.
כב. הרמ"ק, וגרס 'אִית לִיה הוֹלְקָא יְתִיר'. וז"ל: עַם הַיּוֹת שִׁישׁ מִיּוֹת אַחֲרוֹת לִזְכוּת לַחַיִּי עוֹלָם הַבָּא, אֲבָל בּוֹה יֵשׁ לוֹ 'הוֹלְקָא יְתִיר', וְהַטְעַם, שֶׁאֵין דְּרַךְ לְחַשֵּׁיג הַבֵּינָה [שְׁהִיא] עוֹלָם הַבָּא, אֲלָא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא תְּפֹאֶרֶת הַנְּאֻחַת בְּבִינָה, וְזֶה עַל יְדֵי שִׁיחֵיהּ בְּיוֹשֵׁר עוֹלָה לְגַדְהָ, וְלֹא יוֹז אֲלֵא יִתְמִיד.
כג. כתב הרמ"ק באו"י (הקדמה ש"א סט"ז ע"א מג): 'מְפּוּמִּיָּה דְבֵר נִשְׁ, שְׁצִרִיךְ לְכַטֵּא בְּשִׁפְטֵיהּ וְאִינוּ דִּי בְּהַרְהוּר וְכוּ', וְכַמּוּ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא מְשִׁתְּלֶשֶׁת מְרוּחָנוּתָהּ מְעִילָה לְעִילָה מְלַמְעֵלָה לְמַסָּה, עַד הַגִּיעַ אֶל מְצִיאוֹת אוֹתֵיהּ, מְצִטְרָפוֹת בְּמִצְיָאוֹת הַתּוֹרָה הַכּוֹתוּבָה לְפָנֵינוּ, כֵּן אוֹתֵיהּ הַתּוֹרָה הַמְתַּחַדֶּשֶׁת, עוֹלִים מְעִילָה לְעִילָה מְכַוֵּנָה לְמַעֲלָה, עַד הַגִּיעַ אֶל בְּחִינַת סוּד הַהַתְּעוֹרְרוֹת הַהוּא.

הוּנָא אִמֵּר רַב, מֵאִי דְכַתִּיב, 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וְעִצּוּמִים כָּל הַרְוִיגִיה'. 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה', זֶה תְּלִמִּיד חֲכָם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה, 'וְעִצּוּמִים כָּל הַרְוִיגִיה', זֶה תְּלִמִּיד חֲכָם שֶׁהִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וְאִינוּ מוֹרָה. וְפִירֵשׁ רַש"י, 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה', בְּאִשָּׁה זֶרָה מְשִׁתְּעִי, וְתִלְמִיד שֶׁאִינוּ נוֹהֵג עֲצֻמוֹ כְּשׁוֹרָה, קָרִי לִיה נְמִי הַכִּי. 'הִפִּילָה' לְשׁוֹן נִפְל שֶׁלֹּא כָּל לֹו חֲדָשִׁיו. 'וְעִצּוּמִים' לְשׁוֹן 'עוֹצֵם עֵינָיו' (שִׁיעָה ע"ו טו), סְסוּגִירִים פִּיהֶם וְאִינֵם מוֹרִים לְצוּרֵי הוֹרָאָה. וְרֹאֵה עוֹד בּוֹהֵר (ח"א הַקְּדוּמָה ה) שְׁאֵמֵרוֹ: 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה', מֵאֵן 'הִפִּילָה', דָּא הִתְהִיא חֲטָאָה דְּקִטְלָתָא בְּגִי נְפְשָׁא, מֵאֵן גְּרִים, דָּא תְּלִמִּיד חֲכָם דְּלָא מְטִי לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה, בְּתַקְנָא לְשׁוֹבְנָן.
[כ-] רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְשׁוּאֵל, עַל מִי הַכּוֹנֵה 'הִפִּילָה', וּמִשִּׁיב, הִיא אוֹתָהּ הַחֲטָאָה לִילִית אִשְׁתּוֹ זְנוּנִים הַרְשָׁעָה הַתּוֹרָת בְּנִי אִדָּם. וְשׁוּאֵל, וְמִי גוֹרֵם לְעוֹרֵר אוֹתָהּ. וּמִשִּׁיב, הִינּוּ תְּלִמִּיד חֲכָם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, וּמוֹרָה. הַרְחַמֵּן יְצִילֵנוּ].
יז. הרמ"ק, וְכַתֵּב עוֹד: וְעַל דְּרַךְ זֶה הוּא גַם כֵּן הַגּוֹרֵם לְחַבְרֵיו שִׁיחֵטָא, שְׁמוֹנֵם נִפְשׁ חַבְרֵיו. וּמַהֲרָח"ו בִּיָּאֵר בְּאוֹפֵן אַחֲרָי אֶת הַמְכַשְׁלוֹ שֶׁהוּא גוֹרֵם לְעוֹלָם הַבָּא, כִּי כֹּאשֶׁר דָּן זֶה שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה, הוּא פּוֹטֵר אֶת מִי שְׁחִיב לְשֵׁלֵם, וְכוּן שֶׁלֹּא פָּרַע אֶת חוּבוֹ מִי שְׁהִיה צִרִיךְ לְהַתְּחַיִּיב בְּדִין, הוּא צִרִיךְ לְפָרְעוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא מַחֲלָק זְכוּתָיו שִׁסְגִיל לְעִצּוּמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְסִלְקָא בְּאוֹרַח מִישָׁר. וְאַתְעֵטֵר בְּעֵמְרָא קְדִישָׁא. וְאַסְתְּחִי בְּנִהְרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְּנִגִיד וְנִפְיק מְעַדָן. וְאַתְקַבַּל בֵּיהּ, וְאַשְׁתָּאֵב בְּנִינְיָה.

הַכְּתָר וְהַכְּבוֹד

הקשורה עם הבינה, לכן **וְאַסְתְּחִי בְּנִהְרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי** - ורוחוץ בנהר של עולם הבא, כלומר שהוא מקבל מאור הבינה, **דְּנִגִיד וְנִפְיק** - שנמשך ויוצא **מְעַדָן**, שהוא החכמה²¹. **וְאַתְקַבַּל בֵּיהּ** - ומתקבל דבר התורה בפנימיות הבינה במקום שהיא מתקשרת עם החכמה, **וְאַשְׁתָּאֵב בְּנִינְיָה** - ואז נשאב דבר התורה במקום התקשרות החכמה והבינה עד שנעשה ממש עצם מעצמותו של בחינה זו²².

וְסִלְקָא בְּאוֹרַח מִישָׁר - ובהגיע דבר התורה לשער השמים הוא עולה בדרך ישרה ואינו מתעקם באמצע דרכו לצד החיצונים²³. **וְאַתְעֵטֵר** - ובתחילת עליית דבר התורה אחר שנכנס בשער השמים הוא מתעטר, **בְּעֵמְרָא קְדִישָׁא** - בעטרה קדושה, שהיא הארה שהוא מקבל מן המלכות²⁴. אחר כך ממשיך דבר התורה בעלייתו למעלה לספירות עליונות, וכיון שדבר התורה משתלשל מן התפארת

מקורות וציטוטים

בחכמה, ופירוש נהר בבינה, ופירוש נהר בתפארת, ופירוש נהר ביסוד וכו'. ועתה נבאר בביאור ענין זה בלי גמגום, פעמים נקרא הבינה 'נהר', ואז נקרא 'נהרא דלא פסיק מימיו', לרמזו שלעולם נגיד ולעולם נפיק ולעולם אינו פוסק, לכן נקראת 'דנגיד ונפיק', אמנם תְּקַרָא הבינה כן בהיותה משפעת בבחינתה אל הבנין [-הספירות תחתונות].
כה. הרמ"ק, ראה לשונו להלן.
ובמקדש מלך ביאר, כי 'נהרא דעלמא דאתי' הוא יסוד דאימא. ומה שאמר 'אתקבל ביה ואשתאב בויה', הכוונה לעליית דבר התורה בסוד מ"ן ביסוד דאימא.

כב. הרמ"ק, ז"ל: 'אולא ושטא בעלמא', מפני שאי אפשר ליכנס [למעלה] כנגד העוסק בתורה, אלא דרך שער השמים, ולכן צריך לשוטט בעולם הזה כל אותו השיעור שהוא רחוק משער השמים, כאמרו (בראשית כ"ז) 'זה בית אלהים וזה שער השמים'. 'וסלקא באורח מישר', אחר שהגיע אל כנגד שער השמים, עולה ואינה מתעקמת אל צד החיצונים.
כג. והטעם, כיון שהבל הדיבור הוא בחינת נפש, שהיא מבחינת מלכות הרמ"ק.
כד. והטעם שהבינה נקראת 'נהר' כתב הרמ"ק בפרדס רימונים (ש"כ"ג פ"ד): בפסוק (בראשית ב' י') 'ונהר יוצא מעדן' פירש הרשב"י ע"ה (תיקוני זוהר פת). במלת 'נהר' פירושים שונים, פירוש נהר

נפשי צמאה לדעת
כל רז סודר

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ארדה"ב: 437-0054 (718) | אידיפה 0176-8806-20-44
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מכון אישורים - ויזשניץ - תל אביב
עוז הזתר
ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שומחה
נדרים